

УДК 378.14

DOI:

Юрій Козловський, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету "Львівська політехніка"

Наталія Мукан, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету "Львівська політехніка"

Олександр Ієвлев, доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету "Львівська політехніка"

Тетяна Кучай, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки і психології
Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті висвітлено сутність та особливості формування проєктної компетентності майбутніх фахівців в умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Визначено сутність навчального методу як засобу стимулювати інтерес студентів та інтегрувати його з іншими методами шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій та ролевих ігор (веб-квест). Визначено етапи формування проєктної компетентності майбутніх фахівців (оформлення досвіду реалізації інших проєктів; побудова, задум і розробка власного проєкту; реалізація власного проєкту) та його основні форми (задум, проєктна майстерня та проєктна лабораторія). Виявлено роль викладача у проєктній діяльності (разом зі студентами розв'язувати проблему в режимі партнерства; створювати умови для виконання студентами складних пізнавальних завдань; продумати тематику проєктів і вибрати теми, які найбільш цікавлять молодь тощо).

***Ключові слова:** проєктна компетентність; особливості; формування; майбутні фахівці; інформаційно-комунікаційні технології.*

Лит. 12.

Yurii Kozlovskiy, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor, Head of the Pedagogy and Innovative Education Department Lviv Polytechnic National University

Nataliya Mukan, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor, Head of the Pedagogy and Innovative Education Department Lviv Polytechnic National University

Oleksandr Ievliev, Doctor of Sciences (Pedagogy), Associate Professor Assistant Professor of the Pedagogy and Innovative Education Department Lviv Polytechnic National University

Tetiana Kuchai, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor
Professor of the Pedagogy and Psychology Department
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

THE PECULIARITIES OF FUTURE SPECIALISTS' PROJECT COMPETENCE FORMATION IN THE FRAME OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES DEVELOPMENT

The article highlights the essence and features of project competence formation of future professionals in the frame of information and communication technologies development. It is emphasized that the use of the project method involves independent creative work of students from the nomination of the idea to its practical implementation, carried out under the guidance of the teacher. The essence of this method as a means to stimulate the students' interest and integrate it with other methods through the use of information and communication technologies and role-playing games (web-quest) is determined. It is shown that the application of the project method allows students to unite by interests, provides a variety of activities in the learning process, cultivates diligence, ability to think and make decisions, and promotes independent student work and creative personality self-realization. The stages of project competence formation (registration of experience in other projects; construction, design and development of own project; implementation of own project) and its main forms (design, design workshop and design laboratory) are determined. The role of the teacher in project activities is revealed (together with students to solve the problem

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

in partnership; create conditions to solve complex cognitive tasks; think about project topics and choose topics that are most interesting, etc.). It is proved that the peculiarities of project competence formation are as follows: 1) the use of the project method involves the formation of project competence, including such competencies as reflective, exploratory, research, teamwork skills, managerial, communicative, presentation; 2) the advantages of the project method comprise the possibility to integrate other teaching methods, thereby promote the development of students' cognitive activity, as well as to provide an individual approach, interpersonal communication, and open opportunities to show students' abilities, to test themselves in future professional activities; 3) the achievement of positive results in the project method use is possible under the conditions if correctly chosen topics of project tasks, methods and organizational forms of their implementation; the real terms of performance and the necessary educational material base are determined; systematic control over the implementation of projects is carried out.

Keywords: project competence; features; formation; future specialists; information and communication technologies.

Постановка проблеми. Система освіти покликана сприяти реалізації основних завдань соціально-економічного і культурного розвитку, бо саме вона готує людину до активної діяльності в різних сферах економічного, культурного і політичного життя суспільства. Здатність освітнього закладу гнучко реагувати на запити суспільства, зберігаючи при цьому власний накопичений позитивний досвід, має дуже велике значення. Проблема формування проєктної діяльності у підготовці майбутніх фахівців була і залишається об'єктом пильної уваги педагогічних досліджень. Незважаючи на те, що ця проблема вже досить традиційна для дидактики, водночас вона не тільки не втратила своєї актуальності, а й в умовах інтенсивного розвитку компетентнісного підходу, набула нового звучання.

Висока завантаженість студентів призводить до того, що більшість студентських проєктів виконуються за темами навчальних програм, пропонуються викладачем і не завжди є цікавими для студентів. У цих випадках не виникає проблемної ситуації, тобто студенти не проходять фази проблемного пошуку, сумнівів, роздумів. Як результат, виникає лише імітація проєктної діяльності. Оскільки логіка освоєння проєктної компетентності аналогічна до професійної проєктної діяльності, то освіта і виховання на її засадах нині – найбільш прийнятні у закладах вищої освіти. Проєктна компетентність є інтегральною характеристикою фахівця, то ж її формування доцільно віднести до одних з найважливіших завдань сучасної вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень. Сьогодні випускникам закладів вищої освіти необхідно оволодіти вмінням критично мислити, здатністю до самостійної пізнавальної діяльності. Н. Андрійчук наголошує на значущості “проєктної компетентності викладачів щодо їх участі у розробці та впровадженні проєктів та програм як важливої складової професійної діяльності, коли відбувається налагодження та розширення аспектів взаємодії освітніх закладів задля активізації громадської активності викладачів і

студентів” [1, 26]. На думку М. Кадемії, сформувати необхідні вміння пізнавальної, цілеспрямованої діяльності можна лише через активні розумові і практичні самостійні дії самого студента: “нині є багато педагогічних технологій навчання, котрі забезпечують самостійну роботу студентів. Враховуючи значні обсяги інформації, необхідність їх обробки і передачі, варто інтегрувати ці педагогічні технології з інформаційно-комунікаційними технологіями, використанням Інтернету” [7, 23]. Проєктна компетентність, як вважає М. Гулакова “є показником особистісного розвитку в результаті оволодіння проєктною діяльністю. Залежно від дидактичних цілей і завдань в освітньому процесі може відбуватися формування проєктної компетентності в умовах навчального проєктування. Проєктна компетентність має інтегративний характер. Будучи по суті своєю професійно обумовленою, вона об'єднує у своїй структурі і загальнокультурні, і професійні компетенції” [3, 7]. К. Петровська акцентує на “необхідності розробки методичного забезпечення формування проєктної компетентності фахівців, що відповідає сучасним запитам, оскільки проєктування є одним із дієвим інструментом формування стійкої системи цінностей, соціального статусу особистості і становлення самосвідомості. Таким чином, можна з впевненістю стверджувати, що проблема формування проєктної компетентності на сьогодні стає актуальною” [11, 56].

Увагу науковців привертала такі проблеми як формування проєктної компетентності майбутніх учителів (І. Гонтаренко, Н. Нагорна, Б. Павлюк, Г. Федорук); формування проєктної компетентності майбутніх фахівців (К. Петровська, М. Гулакова, Н. Іванова, О. Купенко); проєктна компетентність викладача (Н. Андрійчук); організація проєктної діяльності (О. Зосименко), інноваційні технології навчання (М. Кадемія) та ін. Водночас проблема формування проєктної компетентності майбутніх фахівців у контексті її функціонування в умовах інтенсивного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій не була предметом спеціального

вивчення, хоча потреба у проведенні такого дослідження назріла, а актуальність її постійно зростає.

Мета статті – обґрунтування сутності та вимог до формування проєктної компетентності майбутніх фахівців в умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Цілі освіти виконують системотвірну функцію у педагогічній практиці. Власне від обрання мети найдужче залежить вибір змісту, методів та засобів навчання. Формулювання педагогічної мети дає відповідь на питання щодо сенсу навчання, а також завдань (професійних, життєвих, предметних, етичних, естетичних), які зобов'язаний уміти вирішувати студент за допомогою освоєних знань, умінь, навичок, переконань, установок тощо. Мету можна висловити в термінах підготовки до певної життєдіяльності, що має відносно точно окреслене коло знань та умінь, рівнем розвитку майстерності та об'єктів, на яких вона проявляється. Під заданий рівень необхідної майбутньої професійної кваліфікації випускника є можливість розробити вимоги до якостей його особи на будь-якому рівні узагальнення та конкретизації: професіограму чи модель спеціаліста.

У досягненні цієї мети метод проєктів, як основний засіб формування проєктної компетентності фахівця, набуває першорядного значення. Проєкт трактують як “взаємопов'язані концептуальну та формальну моделі, з описом того що необхідно виконати (документований супровід); заплановану, задуману майбутню діяльність; сукупність заходів, що допомагають досягнути цілі за певних обставин; організований викладачем і самостійно виконаний здобувачами освіти комплекс дій, де вони можуть бути самостійними в ухваленні рішення й відповідальними за власний вибір, результат праці, створення творчого продукту” [4, 12].

Створюваний студентами проєкт дає їм можливість висловити власні ідеї в зручній для них, творчо продуманій формі. Проєктна діяльність мотивує студентів до поглиблення власних знань, допомагає усунути прогалини в освіті, підвищити успішність. У ході керівництва проєктною діяльністю викладач може інтегрувати знання з інформацією, отриманою з різних галузей, а студенти можуть збагатити свій соціальний і духовний досвід, розвинути свою особистість через формування самостійного мислення, вміння добувати інформацію, прогнозувати, звертатися до соціальних проблем, приймати нестандартні рішення.

Вартам уваги є інтеграція методу проєктів з

використанням Інтернету та рольових ігор – такий вид проєктів називають веб-квестом. Під квестом “розуміють комп'ютерну гру, в якій гравець має добитися певної мети, використовуючи власні знання і досвід, а також спілкуючись з учасниками квесту” [6, 43]. Наприклад, у *журналістських* веб-квестах “студенти збирали факти та організували їх представлення у жанрі репортажу новин, інтерв'ю тощо. Конструкторський веб-квест потребує від студентів створення продукту або плану з виконання раніше визначеної мети в певних межах... Такі веб-квести активізують уміння студентів творчо підходити до використання ІКТ й позитивно впливають на формування у них прагнення до професійного самовдосконалення стосовно оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями” [12, 122].

Практика показує, що самостійність, творчість, пізнавальна активність студентів ефективно розвиваються у процесі проєктної діяльності, оскільки метод проєктів – це такий спосіб організації навчання, при якому реалізуються інтелектуальні та фізичні можливості студентів. Він застосовується і при колективній, і при індивідуальній роботі. Використання цього методу передбачає самостійну творчу роботу студентів від висунення ідеї до її практичного втілення, здійснювану під керівництвом викладача. Сутність цього методу – стимулювати інтерес студентів до певних проблем, що передбачають володіння певною сумою знань, і через проєктну діяльність показати їх практичне застосування. Таким чином, застосування методу проєктів дає можливість студентам об'єднатися за інтересами, забезпечує різноманітність діяльності, виховує працьовитість, здатність самостійно мислити і приймати рішення, дозволяє проявити кмітливість, фантазію, винахідливість і активність. Все це сприяє активізації самостійної роботи студентів і творчої самореалізації розвитку особистості.

Процес реалізації проєкту передбачає формування таких життєво важливих загальнонавчальних умінь і навичок: рефлексивні (осмислювати завдання, відповідати на питання, чому потрібно навчитися для виконання поставленого завдання); пошукові (дослідницькі); (самостійно генерувати ідеї, знаходити відсутню інформацію в інформаційному полі, запитувати інформацію у фахівця, висувати гіпотези, встановлювати причинново-наслідкові зв'язки); вміння та навички співпрацювати (колективного планувати, взаємодіяти з партнером, надавати допомогу у виконанні спільних завдань, спілкуватися з партнерами, знаходити помилки в роботі); менеджерські

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

(проектувати процес, планувати діяльність, приймати рішення і прогнозувати їх наслідки, аналізувати власну діяльність); комунікативні (ініціювати навчальну взаємодію з дорослими, вступати в діалог, задавати питання і тощо, відстоювати свою точку зору, знаходити компроміс); презентаційні (навички монологічного мовлення, вміння впевнено тримати себе під час виступу, артистичні вміння, вміння використовувати різні засоби наочності при виступі).

Слід зазначити, що використання методу проєктів висуває особливі вимоги як до викладача, так і до студентів. Для викладача, передовсім важливе володіння дослідницькими і пошуковими методами, вміннями організувати самостійну дослідницьку роботу студентів, здатність генерувати нові ідеї, направляти студентів на пошук шляхів подолання проблем. Студенти, зі свого боку, повинні вміти аналізувати літературу, збирати і обробляти дані, науково пояснювати отримані результати, самостійно інтегрувати раніше отримані знання з різних навчальних предметів для розв'язання пізнавальних завдань.

Наш досвід показує, що участі студентів у реалізації чужих проєктів ще недостатньо для того, щоб будувати задум власного проєкту. Крім того, наявність досвіду розробки власних проєктів теж недостатня для їх повноцінної реалізації.

Повноцінне освоєння проєктної діяльності вимагає проходження трьох етапів: оформлення досвіду реалізації інших проєктів; побудова, задум і розробка власного проєкту; реалізація власного проєкту. Основами проєктування можуть служити такі форми, як спеціальна гра, спрямована на побудову ідеї (задум); проєктна майстерня, де відбувається розробка, конкретизація та супровід проєкту; проєктна лабораторія, в якій реалізують розроблені проєкти. Проєктна діяльність може бути як індивідуальною під керівництвом викладача, так і груповою, що здійснюється студентами зі схожими інтересами. Обов'язковим етапом проєктної діяльності є презентація отриманих результатів. Важливість цього етапу полягає у залученні більшої кількості студентів до проєктної діяльності. Бажання розв'язувати проблеми дасть змогу соціалізувати деякі групи студентів, навчити їх працювати в колективі і вголос висловлювати свої думки та ідеї.

Надзвичайно важливою у проєктній діяльності є роль викладача, якому доводиться освоювати нові для себе ролі: разом зі студентами вони розв'язують певну проблему у форматі партнерства. Перед викладачем відкриваються можливості створювати умови для виконання студентами складних пізнавальних завдань. Для

залучення до проєктної діяльності студентів, викладачеві необхідно продумати тематику проєктів і вибрати теми, які найбільш цікавлять молодь.

До науково-методичного забезпечення формування проєктної компетентності майбутніх фахівців відносимо такі: створення електронних курсів, електронних підручників, комплексів засобів навчання, розробку педагогічних технологій організації процесу навчання в мережах тощо. Найбільш цікаві сьогодні електронні підручники, які становлять комп'ютерний навчальний комплекс. При створенні такого підручника виникають проблеми електронної дидактики, при вирішенні яких стає зрозуміло, що електронний підручник – це досить складний об'єкт дидактичного і системо-технічного проєктування зі всіма етапами проєктування складних об'єктів: від наукових досліджень до створення дослідного зразка, його випробувань і подальших корекцій.

Висновки. На основі виконаного дослідження з'ясовано, що формування проєктної компетентності майбутніх фахівців характеризується певними особливостями. Використання методу проєктів передбачає формування проєктної компетентності майбутніх фахівців, що охоплює рефлексивні, пошукові, дослідницькі вміння, навички працювати у групі, менеджерські, комунікативні, презентаційні. Переваги методу проєктів полягають у тому, що, з одного боку, він інтегрує в собі інші методи навчання, сприяючи розвитку пізнавальної активності студентів, а з іншого – дає змогу забезпечити індивідуальний підхід до кожного з них, міжособистісне спілкування та відкриває можливості виявити здібності, випробувати себе в майбутній професійній діяльності. Досягнення позитивних результатів при використанні методу проєктів можливе за умов, якщо правильно обрані тематика проєктних завдань, методи та організаційні форми їх реалізації, визначено реальні терміни виконання та необхідна навчально-матеріальна база, здійснюється систематичний контроль за виконанням проєктів.

До подальших напрямів наукових студій відносимо дослідження можливостей формування проєктної компетентності майбутніх фахівців для конкретних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійчук Н. Проєктна компетентність викладача як забезпечення якості освітньої діяльності. Європейська проєктна культура в Україні: стан, проблеми, перспективи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. (Запоріжжя, 29-30 травня 2020 р.). Запоріжжя, 2020. С. 25 – 27.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2. Гонтаренко І. С. Формування проєктної компетентності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін засобами інтернет-ресурсів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків : Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, 2016. 296 с.

3. Гулакова М. В., Харченко Г. І. Проблема формування проєктної компетентності студентів вуза. *Научно-методический электронный журнал "Концепт"*. 2014. URL: e-koncept.ru/2014/55014.htm

4. Зосименко О. В. Організація проєктної діяльності майбутніх педагогів у процесі вивчення педагогічних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2010. 256 с.

5. Іванова Н. Педагогічні умови формування проєктної компетентності майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. *Освіта дорослих : теорія, досвід, перспективи*. 2019. Вип. 2 (16). С. 67–75.

6. Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі. Навчальний посібник. Вінниця : ТОВ "Планер", 2011. 220 с.

7. Кадемія М. Ю., Євсюкова Л. С., Ткаченко Т. В. Інноваційні технології навчання: словник-глюсарій: навчальний посібник для студентів, викладачів. Львів : СПОЛОМ, 2011. 196 с.

8. Купенко О. В. Система формування проєктної компетентності майбутніх фахівців соціальної роботи у процесі професійної підготовки : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Суми–Хмельницький: Сумський державний університет; Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 2021. 585 с.

9. Нагорна Н. О. Формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі вивчення основ проєктування і моделювання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2021. 306 с.

10. Павлюк Б. В. Формування проєктної компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця : Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, 2020. 302 с.

11. Петровська К. Формування проєктної компетентності майбутніх надавачів соціальних послуг. *Social Work and Education*, 2016. Vol. 3, No. 2. С. 56–62.

12. Федорук Г. М. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця : Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, 2015. 256 с.

REFERENCES

1. Andriichuk, N. Proiektna kompetentnist vykladacha yak zabezpechennia yakosti osvitnoi diialnosti [Project competence of the teacher as ensuring the quality of educational activities]. *European project culture in Ukraine: state, problems, prospects: Collection of Proceedings of*

the International Scientific-Practical Conference. (Zaporizhzhia, May 29-30, 2020). Zaporizhzhia, 2020. P. 25–27. [in Ukrainian].

2. Hontarenko, I. S. (2016). Formuvannia proiektnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv humanitarnykh dystsyplin zasobamy internet-resursiv [The formation of project competence of future teachers of humanities by means of Internet resources]. *Candidate's thesis*. Kharkiv, 296 p. [in Ukrainian].

3. Hulakova, M. V. & Kharchenko, H. Y. (2014). Problema formirovaniy proyektnoi kompetentnosti studentov vuza. [The problem of project competence formation of university students]. *Scientific and methodical electronic journal "Concept"*. Available at : e-koncept.ru/2014/55014.htm [in Ukrainian].

4. Zosymenko, O. V. (2010). Orhanizatsiia proiektnoi diialnosti maibutnikh pedahohiv u protsesi vyvchennia pedahohichnykh dystsyplin [The organization of project activities of future teachers in the process of studying pedagogical disciplines]. *Candidate's thesis*. Poltava, 256 p. [in Ukrainian].

5. Ivanova, N. (2019). Pedahohichni umovy formuvannia proiektnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z informatsiinoi, bibliotechnoi ta arkhivnoi spravy [Pedagogical conditions for the formation of project competence of future specialists in information, library and archival affairs]. *Adult education: theory, experience, prospects*. Issue 2 (16). pp. 67–75. [in Ukrainian].

6. Kademiia, M. Yu. & Shakhina, I. Yu. (2011). Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v navchalnomu protsesi [Information and communication technologies in the educational process]. *Handbook*. Vinnytsia, 220 p. [in Ukrainian].

7. Kademiia, M. Yu., Yevsiukova, L. S. & Tkachenko, T. V. (2011). Innovatsiini tekhnolohii navchannia: slovnyk-hlosarii [Innovative learning technologies: dictionary glossary : a textbook for students and teachers]. Lviv, 196 p. [in Ukrainian].

8. Kupenko, O. V. (2021). Systema formuvannia proiektnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv sotsialnoi roboty u protsesi profesiinoi pidhotovky [The system of formation of future specialists of social work project competence in the process of professional training]. *Doctor's thesis*. Sumy–Khmelnysky, 585 p. [in Ukrainian].

9. Nahorna, N. O. (2021). Formuvannia proiektno-tekhnolohichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia u protsesi vyvchennia osnov proiektuvannia i modeliuвання [The formation of project-technological competence of future teachers of labor training in the process of studying the basics of design and modeling]. *Candidate's thesis*. Poltava, 306 p. [in Ukrainian].

10. Pavliuk, B. V. (2020). Formuvannia proiektnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly v protsesi profesiinoi pidhotovky [The formation of project competence of future primary school teachers in the process of professional training]. *Candidate's thesis*. Vinnytsia, 302 p. [in Ukrainian].

11. Petrovska, K. (2016). Formuvannia proiektnoi kompetentnosti maibutnikh nadavachiv sotsialnykh

ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА РОБОТА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

posluh [The formation of project competence of future social service providers]. *Social Work and Education*, Vol. 3, No. 2, pp. 56–62. [in Ukrainian].

12. Fedoruk, H. M. (2015). Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv

tekhnologii u protsesi profesiinoi pidhotovky [The formation of information and communication competence of future teachers of technology in the process of professional training]. *Candidate's thesis*. Vinnytsia, 256 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 26.01.2022

УДК 373.5:331.548(045)

DOI:

Оксана Шквир, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Олександр Поліщук, доктор філософських наук, проректор з науково-педагогічної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Наталія Казакова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА РОБОТА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

У статті акцентовано увагу на необхідності вдосконалення вітчизняної системи профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Визначено сутність поняття “професійна орієнтація”. Наголошено на взаємозв'язку професійного самовизначення здобувачів освіти з профорієнтаційною роботою закладів загальної середньої освіти України. Уточнено структуру профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти, її недоліки та проблеми. Висвітлено досвід розвинених країн світу, що мають ефективну модель профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Визначені основні шляхи реформування системи профорієнтаційної роботи в НУШ.

Ключові слова: професія; професійне самовизначення; професійна орієнтація; профорієнтаційна робота; заклад загальної середньої освіти; здобувач освіти.

Рис. 1. Літ. 9.

Oksana Shkvyr, Doctor of Sciences Sciences (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy Department Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

Oleksandr Polishchuk, Doctor of Sciences (Philosophy), Vice-Rector in Scientific and Pedagogical Work Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

Nataliia Kazakova, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy Department Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

GUIDANCE COUNSELING IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS: CURRENT CHALLENGES

The article focuses on the need to improve the domestic system of guidance counseling in general secondary education institutions. It is determined that guidance counseling is a scientific and practical system of preparing students for a conscious choice of profession. Emphasis is placed on the relationship between professional self-determination of students and guidance counseling of general secondary education institutions. The structure of the existing guidance counseling in Ukraine in general secondary education institutions has been clarified, which consists of the objective, principles, functions, stages, methods, forms and results. The shortcomings and problems of the national system of guidance counseling have been revealed. The experience of developed countries of the world, which have an effective model of guidance counseling in general secondary education institutions, has been highlighted. The essence of the method of professional tests as an effective method of guidance counseling abroad has been revealed. The necessity of significant changes in guidance counseling of general secondary education institutions has been proved, which should take into account the age and individual characteristics of students, their needs and interests; directions and conditions under which this work will be the most effective and acceptable for each student. The main ways to reform the system of guidance counseling in the new Ukrainian school have been identified, such as: compliance of guidance counseling in school with the key competencies of the new Ukrainian school; organization of systematic personal guidance counseling diagnostics of students; use of practical methods and forms of guidance counseling related to different types of professional activities; training of teachers and / or qualified career counselors to conduct guidance counseling work in class and after school hours; constant contact